

Naročnina

Dnevna izdaja

za kraljevino Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din

za inozemstvo

mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

nedejska izdaja

celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7503, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 250 Din, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pr. večjem g.
naročniku popust
izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Ali je avstrijska ustavna
kriza rešena?

»Slovenec« je redno poročal o vseh fazah ustavnega boja v Avstriji. Toda vara se, kdor meni, da je bila v soboto v Narodnem svetu ustavna kriza rešena. V najkočljivejših vprašanjih je prišlo do »bojnega glasovanja«, po katerem najvažnejše zahteve večine in posebno Heimwehrovec niso dobile dvetretjinske večine. Soglasno so bile sprejete le tiste točke, za katere se je kanclerju Schobru posrečilo, doseči sporazum tekom dolgotrajnih pogajanj s socialistimi demokrati. Vse glavne zahteve Heimwehrovec pa so padle in morali so glasovati o nadomestnih določilih, v katere so socialisti privolili. Po teh določilih Dunaj ostane zvezna dežela. Popravljen je samo anomalija, da je mestni župan v vseh vprašanjih prva in zadnja instanca. Mestni zastop je obenem deželni zbor in župan je tako tudi deželni glavar. Pritožbe proti odločbam županstva je končno veljavno razsodil deželni glavar. Socialisti so privolili, da bodi zana-prej v mnogih ozirih zadnja instanca zvezno ministrstvo, kakor je po vseh drugih deželah. Ali tudi v taki kompetenci ministrstev je potegnjena dovolj ozka meja, tako da tudi ta pridobitev večinskih strank ni posebno važna. — Dalje so socialisti privolili, da bo zana-prej najvišji računski svet nadzoroval nekatere občinske račune, kakor dela v vseh drugih deželah povsod v vsem gospodarstvu. Drugače pa ostane Dunaj tudi zana-prej — zvezna dežela z obsežno zakonodajo in socialisti so slej ko prej gospodari mesta. — V šolstvu so koncesije socialistov neznatne.

Gora je torej rodila — miško. Zato ni nikakega razloga za tisto gostobesedno glorifikacijo dokončanega ustavnega boja, kakor čitamo v vseh meščanskih listih, dasi moramo priznati, da je kancler Schober dovršil velikansko delo. Vse je namreč kazalo, da sploh ne pride do kakakega sporazuma med večino in socialisti, kar bi vodilo v neizogibno meščansko vojno, za katero so se pripravljali v prvi vrsti Heimwehrovec. — Pri tem so seveda računali, da pojde vsa državna avtoriteta ž njimi, torej ves vladin aparat z vojsko, policijo in orožništvom. Zveza vseh teh činiteljev s Heimwehrovec bi kajpada postala za socialiste velika nevarnost, ako bi sploh bila mogoča.

Heimwehrovec so bili prepričani, da pride do zveze vseh teh faktorjev. Schober ima za seboj vso svojo policijo, ki je morda v vsej Evropi najbolje organizirana in oborožena. — Vaugoin pa ima vojsko, a sam je z dušo in telesom zapisan Heimwehru. Toda ves zunanje-politiški položaj je tak, da bi meščanska vojna v Avstriji pomenila nevarnost za splošni evropski mir. Avstrijski socialisti imajo za seboj mogočno nemško socialno demokracijo, ki ima v Rajhu eno glavnih besed, — imajo za seboj angleško delavsko stranko, ki je na vladni, imajo za seboj proletarijat vsega sveta. Mogočni vplivi iz vseh možnih držav so kazali Schobru pot, kako edino more vladati v Avstriji in rešiti ustavno krizo. Imperativna smernica mu je bila: **sporazum s socialisti za vsako ceno.** In Schober je sporazum tudi dosegel — tak, kakor je čitateljem že znan.

Heimwehrovec sicer kričijo, da take ustavne reforme ne priznavajo ter kličejo na krv v vse pristaje, da se naj boj zdaj šele prav prične. Ako bi šlo po njihovo, bi boj za ustavno reformo bil šele v pričetku, a končna zmaga mora biti popolna.

Drugi pa zopet slavijo kanclerja Schobra za dosežen sporazum in sicer po pravici, kajti spravil je vendar pod streho mnoge dragoocene pridobitve, ki jih je izvil socializem iz rok. Mnogim te reforme zadoščajo. — drugim pa je naravnost po volji, da je vsaj za nekaj časa konec ustav. boja, da pridejo na vrsto mnogo važnejša gospodarska vprašanja. — Avstrijsko gospodarstvo ne prenaša takih bojev, ki so se pokazali prav zadnje čase naravnost pogubni za vse sloje enako. Nezaupanje inozemstva v stabilnost avstrijskih razmer je upropajalo kredit industrije in trgovine, naročila iz inozemstva so izostajala, trgovske zveze so se zrahljale do neznanosti, — in strahovito je naraslo število brezposelnih. — Zato potrebuje Avstrija mirnejših časov, da si popravi dosedanje škode in postavi svoje gospodarstvo na zdravejšo temelje. Po odglasovani ustavnih reformi mnogi krogi upajo, da so taki časi zdaj prišli. In pripravljajo se na intenzivno delo na vseh poljih industrije, obrti, trgovine. Vtakih mislih in težnjah pa ne bo časa za podpiranje Heimwehrovstva. Zato treba šele počakati, kakšne uspehe bo imelo heimwehrovsko udrihanje po doseženem sporazumu in pozivanje na krv vseh svojih somišljenikov. — Smo torej v dobi — pričakovanja posledice, ki se pokažejo posledje v širokih vrstah avstrijskega nemštva.

Heimwehrovstvo pa treba imeti pred očmi in ga primerno uvaževati. Znani francoski novinar in politik Sauerwein je posvetil temu gibanju pozornost, ki je zbudila nemalo senzacijo na svetu, tudi pri nas. Ali dokazal je ravno nam, da mož misli tudi za — nas, ki pre-

Neverjetna pisava ital. tiska

— Ljubljana, 11. dec. Italijanski listi so uporabili obisk francoskega brodograja v naši obali v to, da so na svoj način napadli Jugoslavijo in jo obdali z vesmi rekviziti, ki so lastni samo italijanski žurnalistiki. Jugoslaviji se preti z letječim levom. Opominja se, da bi Jugoslavija morala biti hvaležna Italiji. Iznaša se historijat o neki zmagi pri Vittorio Veneto, ter se nas nazivlja z gusarji (razbojniki). Razen tega pa Italijani trdijo, da smo mi tvor na našem lastnem telesu radi pogrešene zunanje politike. Ostalih izrazov, ki jih italijanski tisk siplje na nas, ne moremo niti prinašati, ker nam tega ne dopušča naša vzgoja. Pri vsem tem imenuje italijanski tisk lepe francosko-jugoslovanske svečanosti priprave za vojno. Ne

radi Italijanov, ampak radi drugih, moramo reči, da sta naši podmornici, ki sta te dni prišpeli v našo luko, defenzivnega značaja. Čudno je, da Italija, ki je do zob oborožena, očita svoje grehe ravno Jugoslaviji. Italija grozi, da bo na prihodnji pomorski razorožitveni konferenci nastopila proti francoski tezi in zahtevala redukcijo podmornic in sicer v razmerju, ki bi bil na škodo naši kraljevini.

Kar se tiče obiska francoskega brodograja v našem morju, ni v tem nobena vojna demonstracija, kakor boče to naslikati italijanski tisk. Ta obisk je le *akt prijateljstva in miroljubnih teženj obeh držav*, akt kurtuazije, s katero je francoska vlada vrnila obisk našega brodograja, ki je bilo letos obiskalo francosko obalo.

Zakon o pobijanju rastlinskih škodljivcev

Belgrad, 11. dec. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za poljedelstvo podpisal in objavil zakon o pobijanju boleznih in škodljivcev na kulturnih rastlinah. Zakon ima 24 členov. Zakon predpisuje, da mora vsak lastnik zemlje, užitar ali zakupnik, obvarovati škode svoje rastline pred rastlinskimi boleznimi in škodljivci. Dalje je dolžan ravnati se v ta namen po predpisih vladnih in strokovnjaških organov in ustanov, dati na svoje stroške v to svrhu delovne sile na razpolago in obveščati občinska oblastva o pojavih boleznih na rastlinah in rastlinskih škodljivcih. Zakon predpisuje, da mora resnično in verodostojno poročati o vseh pojavih rastlinskih boleznih. Dalje govori zakon o dolžnosti državnih strokovnjaških organov in državnih poljedelskih oglednih in kontrolnih postaj, glede uničevanja rastlinskih boleznih in škodljivcih. Občinska oblastva so dolžna ukreniti vse potrebno za pobijanje boleznih na rastlinah in njihovih škodljivcev. Za zbiranje gotovih

škodljivcev se smejo deliti nagrade iz občinskega poljedelskega zaklada. Iz istega zaklada se nabavljajo tudi naprave za pobijanje boleznih na rastlinah in njihovih škodljivcev. Sreski načelnik vodi skupno in občo akcijo za pobijanje rastlinskih boleznih. Ban je dolžan za pobijanje rastlinskih škodljivcev in boleznih predpisati metode in potrebne ukrepe, paziti na to, da se sprejemajo obči preventivni ukrepi, zlasti glede okuženja semen. V dolžnost bana psada tudi zatiranje kobilic. Stroške nosi pol država, četrt banovina, četrt pa zainteresirana občina. Ministrstvo poljedelstva je po pravilniku glede ukrepov in načina pobijanja poedinih boleznih na rastlinstvu in njegovih škodljivcev pooblaščen, da prepove uvoz in tranzit semen izvestne kulture in da nadzira vse delo za pobijanje rastlinskih škodljivcev. Zakon podrobno našteva vse pravice in dolžnosti ministrstva.

Naposled govori zakon o pritožbah in kaznih. Denarne kazni gredo v blagajno občinskega poljedelskega zaklada odnosno državnega poljedelskega zaklada.

Po odstopu Konduriotisa

Atene, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Republikanske stranke so pripravljene, kandidirati Venizelosu za predsednika republike. Venizelos pa je to do sedaj odločno odklonil. Niti razpravljati ne pusti o tem. Podpiral bo Zaimisa in če bo pri republikanskih strankah zadel na odpor, bo predlagal kandidato Kafandarisa, ki je bil preje njegov sodelavec, pa sta se pozneje sprla radi gospodarskih vprašanj.

Minister Gonatas demisioniral

Atene, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Prometni minister Gonatas je danes podal Venizelosu svojo demisijo, da olajša vrnitev rojalistov v poslansko zbornico. Kakor znano, so se rojalisti odstranili iz parlamenta, da tako trajno protestirajo proti Gonatasu, ki je bil med voditelji vojaške vstaje 1. 1922 in je soodgovoren za usmrnitev rojalističnih voditeljev.

Pariz, 11. dec. (AA.) »Havas« poroča iz Aten, da je odstopil predsednik grške re-

publike Konduriotis priobčil v današnjih jutranjkih pismo, v katerem naznanja, da je odstopil samo iz zdravstvenih razlogov. Politični krogi smatrajo, da bo iz sedanje vlade izpadel minister Gonatas, kar bo omogočilo poslanecem narodne stranke, da se vrnejo v parlament.

Grški listi o odstopu

Atene, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Vsi republikanski listi obžalujejo, da je Konduriotis odstopil, in se mu zahvaljujejo za njegove zasluge. Vladi sovražni, dasi republikanski »Himerision Typose« izjavlja, da je Konduriotis nalašč sedaj odstopil, da bi Venizelosu omogočil, ponuditi novemu državnemu predsedniku odstop vlade in tako vlado spremeniti. Rojalistična »Prova« trdi, da je Konduriotisov sklep v zvezi s sklepi vlade, ki hoče omejiti mornariški program kljub okrepitvi turškega brodograja. Kot bivši admiral pa je Konduriotis pristal na močne vojne mornarice.

Francoska mornarica
v Dalmaciji

Split, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Davi ob 8 so francoski častniki priredili izlet v Trogir. Na obali jih je sprejela velika množica ljudstva z županom na čelu. Admiral Dubois je popoldne ob 5 priredil na admiralski ladji čajanko na čast našim oblastem in meščanstvu. Gostje bodo jutri ob 8 zjutraj odšli k slapovom Kubarice.

Solijska pogajanja se
bodo nadaljevala

Sofija, 11. dec. (AA.) Bolgraski listi se bavijo z nadaljnjim potekom konference med Jugoslavijo in Bolgarsko, ki je bila prekinjena z nenadno smrtjo predsednika jugoslovanske delegacije Radomira Saponjića. Listi izražajo nado, da se bodo pogajanja nadaljevala še tekom tega tedna.

Fotić imenovan za poslanika

Belgrad, 11. dec. Nj. Vel. kralj je imenoval za izrednega poslanika in polnomočenega ministra v Moskvi v 2-I. Konstantina Fotića, generalnega političnega direktorja v ministrstvu zun. poslov, doslej v 3-I. (G. Fotić ostane še nadalje na svojem dosedanjem položaju v Belgradu, ker diplomatske zveze med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo še niso vzpostavljene.)

Kraljeva slava

Belgrad, 11. dec. (AA.) Na dan slave Nj. Vel. kralja, sv. Andreja bo opravljena služba božja v dvorski kapelici. Lomljenje slavskega kolača bo v dvoru na Dedinju. Slavu bodo prisostvovali samo povabljene osebnosti. Knjige za pismene čestitke in vpis bodo razstavljene v maršalatu dvora v Belgradu.

Min. Drinković o reviziji
soc. zakonodaje

Belgrad, 11. dec. AA. V zvezi z nameravanom revizijo zakona o zavarovanju delavcev je sprejel danes minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mate Drinković odposlanstvo zbornice in gospodarskih ustanov, ki mu je izročilo elaborat zborničnih odborov o reviziji zakona o zavarovanju delavcev, zakona o zaščiti delavcev in zakona o inspekciji dela. Prvotni rok za izročitev tega elaborata je bil 15. november, nakar je bil podaljšan na prošnjo zbornice do 10. decembra. Odposlanstvo je prosilo ministra, naj bi pri končni reviziji teh zakonov sodelovali tudi zastopniki poslodavcev. Gospod minister je obljubil, da bo šel tudi v bodoče na roke gospodarskim organizacijam. Za revizijo teh zakonov je imenoval v ministrstvo komisijo iz samih strokovnjakov.

Zakon o vinu

Belgrad, 11. dec. (AA.) Danes je Nj. Vel. kralj na predlog ministra poljedelstva podpisal in objavil zakon o vinu. Zakon šteje 35 §§ in obsega 5 poglavij. V 1. poglavju so splošne določbe, drugo poglavje govori o tropinocu, sadjevu, nadalje o specialnih vinih in vinskem octu. Tretje poglavje predpisuje kontrolne ukrepe, četrto poglavje vsebuje določbe o organizaciji in delovanju kontrole, a peto, zaključno poglavje obsega kazensko postopanje proti kršiteljem tega zakona. Zakon je stopil z današnjim dnem v veljavo, dobi pa obvezno moč šele šest mesecev po razglasitvi v »Službenih novinah«. § 1. odreja, da se smejo staviti pod imenom vina v promet in da se smejo v to svrhu hraniti samo pijače, ki se proizvajajo z alkoholnim vrenjem mošta iz svežega grozdja domače vinske trte. § 2. prepoveduje, da se pristavlja moštu sladkor itd. zaradi posladkanja. Prepovedano je stavljati v promet vina in mošt, ki se jim dodaja alkohol. Umetna vina so prepovedana. Vino ali mošt se ne sme oddajati pod krivim imenom porekla, kraja kleti, starosti ali druge označbe. Trgatev se sme začeti šele po naredbi kontrolnih organov. Direktor (šmarnica) sme v promet samo do začetka leta 1932. Minister poljedelstva je pooblaščen, da sme v svrhu kontrole vina predpisati obvezno pregledovanje vin, grozdja, zalog itd. in sploh vsega, kar je v zvezi s produkcijo vina.

Obsodbe pred drž. sodiščem

Belgrad, 11. dec. AA. Ob 17.30 je bila v drž. sodišču za zaščito države izrečena obsodba v procesu proti Jovanu Trajkoviću in njegovim tovarišem: 1. Jovan Trajković je bil obsojen za dejanja po čl. 1, točka 1, 2 in 4 zakona o zaščiti države in za dejanje po § 91 b) srbskega kazenskega zakona na 12 let robije; 2. Radivoje Davidović za dejanja po čl. 1, točka 1 in 2 zakona o zaščiti države in po § 91 b) srbskega kazenskega zakonika na 4 leta robije; 3. Mita Aleksić po čl. 1, točka 1, 2 in 4 v zvezi s paragrafom 91 b) na 10 let robije; 4. Mihajlo Servo po čl. 1, točka 1, 2 in 4 zakona o zaščiti države in po § 91 b) srbskega kazenskega zakona na 10 let robije; 5. Franjo Mor zaradi dejanj pod 4. 4.) na 6 let robije; 6. Mihajlo Senji po čl. 1, točka 1 in 2 zakona o zaščiti države in § 91 b) srbskega kazenskega zakonika na 7 let robije; 7. Roza Kery na 10 let robije; 8. Mita Despotović, ki je odsoten, na 12 let robije; 9. Andrija Mihajlović, ki je odsoten, na 12 let robije; 10. Georg Funk na 7 let robije; 11. Marton Ač na 12 let robije; 12. Juraj Tucar na 8 let robije. Obsojencem se šteje preiskovalni zapor. Nadalje so obsojeni v plačilo izdatkov kazenskega postopka in v plačilo stroškov izvršitve kazni ter v plačilo sodnih taks. Mita Aleksić je bil oproščen enega dejanja, ker primanjkuje dokazov.

Belgrajske vesti

Ban dravske banovine inl. Dušan Sernec je bil sprejet v avdijenci. Po avdijenci je odpotoval v Ljubljano.

Bivši minister za socialno politiko Stjepan Barić je bil danes sprejet v daljšo avdijenco.

Belgrajski nadškof dr. Rodić je danes odpotoval v Zagreb, kjer se bodo vršila posvetovanja škofov.

Belgrad, 11. dec. (AA.) Minister prometa inž. Lazar Radivojević je odredil, da se bo odslej imenovala direkcija za rečno plovbo »Jugoslovanska rečna plovba«.

Zakon o narodni šoli

Določila glede učencev.

§ 56. Določa, da se telesno in duševno posebno zdravi otroci morejo vpisati v šolo s popolnoma dovršenim šestim letom, drugi se morajo po dovršenem sedmem letu.

§ 57. Vpis učencev izvrši krajevni šolski odbor najkasneje do 1. julia na podlagi zdravniškega pregleda vseh otrok po spisku, ki ga bo na svojo odgovornost sestavila upravna občina.

§ 62. Starši, ki jih pozove krajevni šolski odbor, se morajo pozivu odzvati. Ako se ne odzovejo, mora občinska oblast proti nim postopati ravno tako, kakor če se ne odzovejo pozivu druge oblasti.

§ 63. Pravi, da se ocenjujejo učenci dvakrat na leto (meseca januarja in junija) ter določa te reče: odlični (5), zelo dober (4), dober (3), slab (2), zelo slab (1).

§ 67. Telesna kazen je prepovedana. Druge kazni se morejo uporabljati samo, če ne ubijajo volje ali samozavesti učenca.

§ 68. Učenci ne morejo biti člani društva na verski podlagi niti društva, ki bi v kakršnekoli obliki ozirali na versko strpnost ali bilo proti državnemu ali narodnemu edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

§ 69. Razven pri čisto šolskih svečanostih smejo učenci sodelovati samo pri onih javnih svečanostih, ki imajo splošen državni ali splošen nacionalni značaj ali so v ozki zvezi s šolo.

Določbe glede učiteljstva.

§ 70—73. V vseh šolah poučujejo učitelji, ki so začasni in stalni. Stalni učitelji so oni, ki so po dveh letih uspešnega dela v osnovni šoli položili praktični učiteljski izpit. Začasni učitelji, ki po štirih letih ne položijo tega izpita, ne more dalje ostati v šoli.

Iz § 78. Poleg strogo učiteljskih strokovnih dolžnosti imajo učitelji tudi te dolžnosti: V dnevih, ki jih določijo prosvetni minister, voditi otroke k službi božji, sodelovati v učiteljskih in roditeljskih večerih, ki se sestajajo zaradi vzgojnih vprašanj, s pomočjo države in banovin obiskovati teoretične in praktične učiteljske tečaje, delati za ljudsko prosveto.

Iz § 81. Učitelj je dolžen, biti primer državljanke, verske, politične in kulturne strpnosti. Zato se ima izogibati vsakih akcij privatnih ko javnih, zlasti pa čisto političnih, ki bi mogle dovesti do nestrpnosti. Zato učitelj ne sme biti član organizacije, ki bi v katerikoli pogledu bila škodljiva za cilje šole (§ 1.), niti se bavi s posli, ki se ne ujemajo z učiteljskim poklicem. Za vršitev katerikoli drugih poslov, razen učiteljskih, morajo učitelji zaprositi za dovoljenje prosvetnega ministra.

§ 82. Učitelji imajo podpirati vsako delo izven šole, ki se podvzema v svrhu izobrazbe širših narodnih slojev v duhu tega zakona. Prosvetno ministristvo bo po svojih proračunskih sredstvih odredilo nagrade onim učiteljem, ki bodo s posebnim uspehom delali za narodno prosveto izven šole, ko tudi za delo v posebnih tečajih.

§ 84. Vsi učitelji v državnih narodnih šolah so državni uradniki in imajo položaj in vse pravice državnih uradnikov po uradniškem zakonu z dne 31. julija 1923, v kolikor ni s tem zakonom drugače urejeno. Učiteljica, poročena z neučiteljem, ne more dobiti stanovanja v naturi.

§ 87. Ko učitelj dovrši 35 let efektivne državne službe, ima pravico na eno pokojnino, kolikor so znašale njegove redne zadnje priložnosti, povečane s 15% osnovne plače. Po dovršenem 35. službenem letu pridejo učitelji na prošnjo v pokoj. Učiteljice, matere, ki imajo več kot tri otroke, se smejo vpokojiti po 20 letih efektivne službe s pravico na pokojnino, ki jim po številu let pripada.

§§ 88.—92. Obnavljajo disciplinske predpise za učne osebe na narodnih šolah.

§ 93. Kjerkoli je mogoče, se bodo učitelji, ki prvič vstopajo v službo, namestili v prvem šolskem letu, učiteljice pa v prvih dveh letih samo na šolah, kjer sta najmanj dva učitelja. Po prvem šolskem letu, oziroma učiteljske po drugem, se obvezno premeste na male vaške šole.

§ 97. Premestitve se vrše praviloma samo koncem šolskega leta.

§ 101. V trge morejo biti premeščeni učitelji, če imajo najmanj pet, v mesta najmanj osem, v mesta s polno srednjo ali strokovno šolo najmanj deset, v mesta s fakulteto najmanj dvanaest uspešnih let učiteljske službe.

§§ 103.—106. govore o ocenjevanju učnih oseb.

§ 107. Najmanje dvakrat na leto se mora vsak učitelj in učenec podvržiti zdravniškemu pregledu, ki je brezplačen. Pregled vrše šolske poliklinike ali okrajni sanitetni referenti.

§ 110. Za zdravje učitelja in učencev skrbet: 1. šolske poliklinike, 2. šolski zdravniki. V mestih, kjer obiskuje šolo nad 400 učencev, se ustanovi šolska poliklinika s kopalščem.

Uprava in nadzorstvo.

§ 112. Vrhovno upravo in nadzorstvo nad vsemi narodnimi šolami, zabavišči in drugimi prosvetnimi ustanovami vrši prosvetni minister neposredno in posredno. Posredno izvršuje po šolskih upravah, sreskih načelnikih in banskih upravah.

Iz § 113. Upravitelja šole imenuje prosvetni minister iz vrst krajevnih učiteljev, a v prvem mestu izmed onih, ki so se izkazali s svojim delom v šoli in izven nje.

§ 114. Naštev v 22 točkah vse dolžnosti upravitelja, ki ima med drugim tudi to dolžnost, da poroča sreskemu načelniku o nevestnih učnih osebah in njih prestopkih.

§ 115.—118. vsebuje določila glede šolskih nadzornikov. En šolski nadzornik pride na 50 do 150 učnih oseb. Za sreske nadzornike morejo biti imenovani tudi učitelji, če imajo najmanj 15 let efektivne službe, izpit za okrajnega šolskega nadzornika in če so se izkazali s prosvetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti.

§§ 119.—122. določajo pravice in dolžnosti banskega šolskega nadzornika, ki je šef oddelka za osnovni pouk v prosvetnem oddelku banske uprave.

Krajevni šolski odbor.

§ 123. Krajevni šolski odbor tvori predsednik upravne občine, upravitelj narodne šole, ki je obenem poslovodja odbora, upravitelj meščanske šole, občinski okoliški zdravnik, pet uglednih oseb naših državljanov, ki jih za vsako šolsko občino izvoli občinski odbor. Kjer šolska občina obsega več upravnih občin, voli vsaka enega člana v krajevni šolski odbor. Po možnosti naj bodo šolski odborniki oni, ki imajo deco v šolah in so obenem občinski odborniki, in ki so iz raznih krajev, če tvorijo šolsko občino razni kraji.

§ 124. Krajevni šolski odbor mest z najmanj 30.000 prebivalcev tvori: predsednik občine ali njegov namestnik, nadzorniki, upravitelj učiteljskih in meščanskih šol, šolski zdravnik, občinski

Preložitev francoskega proračunskega leta

Viharna obravnava vojnega proračuna

Pariz, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Na konferenci zastopnikov listov je Tardieu utemeljeval preložitev proračunskega leta od 1. januarja na 1. april 1930, kar je že pred sto leti zahteval prvi finančni minister Ludvika XVIII., baron Louis. Tudi listi priznavajo praktično korist reforme, niso pa zmožni, da si je Tardieu s to reformo samo hotel prihraniti ponižanje, da ni mogel proračuna pravočasno rešiti. Tehnični detalji reforme še niso pojasnjeni. Da premešči vacuum treh mesecev, namerava vlada podaljšati proračunsko leto 1929 na 15 mesecev in prvotne kredite zvišati za četrtino, zakar bodo služili davčni presežki, ki znašajo do konca leta 506 milijard. Za 1. 1930 nameravane davčne olajšave se morajo sprejeti do najpozneje 1. februarja 1930. Ker je finančni odbor sklenil, da te olajšave stopijo v veljavo že s 1. januarjem, mora za te tri prehodne mesece nastopiti »prehodni deficit«, ki ga tudi vlada ne taji.

Pariz, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Pri razpravi o vojnem proračunu je bilo danes zelo bojovito razpoloženje. Vlada je trikrat zahtevala zaupnico. Generalna debata o vojnem proračunu je bila prav za prav končana že z večerajšnjim govorom ministrskega predsednika Tardieua in se je danes začela specialna debata. Socialisti so najprej zahtevali odklonitev vsega po-

glavlja, kar pa je bilo odklonjeno s 545 proti 114 glasovom. Prvi odstavek so bili potem sprejeti. F. 1 točki »kredit za veliki generalni štab« pa je voditelj radikalne stranke Daladier demonstrativno zahteval, da se zmanjša kredit za 5 milj., ker se s tem kaže prevelika zapravljivost. Nato je minister Maginot zahteval zaupnico in predlog Daladiera je bil odklonjen s 330 proti 258 glasovom. Ravno tak je bil odklonjen predlog socialistov, da se vsakom zviša meza od 25 centimov na 1 frank dnevno. Sedaj pa je protestiral finančni minister, trdeč, da je ital 229 milj. več predlaganih za zboljšanje hrane. Če bi se zvišala še meza, bi to stalo najmanj 120 milj. več. Vlada je zopet zahtevala zaupnico in predlog socialistov je bil odklonjen s 307 proti 268 glasovom. Popoldne je bil zopet viharan incident. General Just s skrajne desnice je zaklical Daladieru: »E bien, dobro ste delali za Nemčijo!« Nastal je vihar ogorčenja. Poslanci so skočili pokonci in protestirali. Predsedniku se ni posrečilo napraviti red in je moral sejo prekiniti. Po zopetni otvoritvi je izjavil general Just, da besede ne prekličie. Daladier je nato odvrnil, da ne polaga nobene važnosti na tako izjavo niti je ne pričakuje. Nato se je debata nadaljevala.

Debata o brezposelnosti v angl. parlamentu

London, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Lloyd George in voditelj konservativcev sta v poslanski zbornici nenadno stavila zahtevo, da se še pred božičnimi prazniki omogoči celodnevna razprava o brezposelnosti. To pomeni resno ogrožanje vlade, ker je njeno odklonilno stališče povzročilo slabo voljo. Liberalni »Daily News« izjavljajo: Ker je vladna stranka v poslanski zbornici z 39 glasovi v manj-

šini, je dana verjetnost njenega poraza, če bo kabinet vztrajal pri svoji dosednji ozko-srčnosti. Liberalci utemeljujejo svoje stališče s tem, da so nova javna dela, ki jih je oddal minister Thomas, dala zaposlitev samo okoli 190.000 delavcem za eno leto, dočim brezposelnost stalno raste in je število brezposelnih že prekorajilo 1.300.000 ljudi.

Nemški finančni program

Berlin, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Značilno je, da razen bavarske ljudske stranke odklanjajo novi finančni program tudi prijatelji finančnega ministra samega in socialni demokrati, dočim so centrum, demokrati in nemška ljudska stranka navzlic raznim ugovorom v posameznih točkah načelno za celotno rešitev finančnega vprašanja za daljšo dobo. Kakor piše »Vorwärts«, je pri socialnih demokratah malo volje, da bi glasovali za 14 točk ministra Hilferdinga. Vendar pa obstoj ali neobstoj

vlade ne more biti odvisen od sprejema finančnega načrta, ki ima že naprej urediti vse nemško gospodarstvo za prihodnjih pet let.

Berlin, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Odločitev o finančnem proračunu nemške vlade in s tem obenem tudi o usodi kabineta samega bo padla v soboto. Kabinet se je odločil, da s svojim finančnim programom stopi jutri pred državni zbor, dasi še niso razčiščene razlike v njenih strank.

Rom. študenti napadli prostozidarsko ložo

Bukarešt, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer so študentje vdrl v poslopje prostozidarskega romunskega »Velikega orient«, ki je podrejen pariškemu »Velikemu orientu«. Dva študenta, ki sta vodila ostale, sta se izdajala za policijske agente. Posrečilo se jim je, prodreti do razpravne dvorane, kjer se je ravno vršila seja. Z revolverji v roki sta zaklicala:

»Roke krišku!« in vstopila v dvorano. Prestrašeni zborovalci so dvignili roke, nato pa so vdrli ostali študentje v dvorano in razbili opravo. Uničili so tudi arhiv prostozidarske lože. O delovanju prostozidarjev so se informirali iz Ludendorfovih spisov, kjer so se tudi informirali o noslovu romunske lože.

Burov in Mo'ov v Rimu

Rim, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Bolgarski zunanji minister Burov in finančni minister Molov sta danes dospela v Rim. Na kolodvoru so ju pozdravili državni podtajnik v zunanjem ministristvu Fami, nekateri drugi uradniki iz palače Chigi in bolgarski poslanik v Rimu Vlkov. Nastanila sta se v hotelu »Excelsior«. Ob 10.30 sta imela v zunanjem ministristvu prvi razgovor z Grandijem, ki je trajal do 12. Ob 12.30 je Grandi vrnil obisk v hotelu. Popoldne je Burov in Molov sprejel Mussolini. Listi danes ne prinašajo nobenih nadaljnjih komentarjev.

Poraz kitajskih vstašev

London, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Po zadnjih vesteh se je položaj na Kitajskem zboljšal. Vstaši so bili pri l'angung odbiti in pri Cangčovu zapodeni v beg. Cangkajševke čete so se v zadnjih dneh radi uporov in pobeegov skrhile od 700.000 mož na komaj 100.000 mož, vendar se zdi, da je Cangkajšek ponovno premagal vse težkoče. Kljub pomirljivim izjavam zunanjega ministra Vara se izozemci v Nankingu še vedno nabajajo na vojnih ladjah. Mnogo tujcev je že odpotovalo v Sanghaj, kamor je bila poslana ameriška križarka in divizija rušilcev.

Praški komunisti

Praga, 11. dec. (Tel. »Slov.«) V Pragi so danes brezposelni delavci pod vodstvom komunistov na Jožefinskem otoku protestirali proti dosedanjemu sistemu podpiranja brezposelnih, proti gerentskemu sistemu in proti brezposelnosti. Policijski uradnik je shod razpusil, ko je predsednik shoda hotel preprečiti ugotovitev imena nekega govornika. Delavci so se potem v sprejedu podali proti Vavlavskemu trgu ter jih je morala policija razkropiti.

inžener, dva najstarejša po činu upravitelja in ena upravitelja narodne šole, pet članov občinskega sveta.

§ 125. Predsednik mestnega krajevnega odbora je, če je odbor v sedežu upravne občine, predsednik (načelnik) dotične občine. Predsednike drugih šolskih odborov volijo člani teh odborov iz svoje srede.

Akademiki!

Danes ob 2 sestanek Akad. zveze v Akad. domu!

Formalna demisija Schobrove vlade

Dunaj, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Schoberjeva vlada je na podlagi nove ustave podala formalno demisijo. Po določbah nove ustave ima predsednik republike pravico, imenovati vlado. Predsednik Miklas je poslal zveznemu kancelerju dr. Schoberju pismo, kjer ga prosi, da ostane dalje na vladi. Obenem se mu je zahvalil za sprejem ustavne reforme.

Iz vatikanske diplomacije

Rim, 11. dec. (Tel. »Slov.«) Dasi o osebi naslednika nuncija Pacellija v Berlinu do sedaj še ni nobenih gotovih vesti, se vendar vedno bolj širi mnenje, da bo prišel v Berlin msgr. Testa. Testa je dobro znan po svojem odlovanju v zasedenem Porurju. V zvezi z odpoklicom Pacellija iz Berlina krožijo zopet vesti, da je Pacelli določen za naslednika kardinala-državnega tajnika Gasparrija, ki je utrjen. V dobro poučenih vatikanskih krogih pa se ta rešitev smatra za malo verjetno. Dejstvo je, da je Gasparri že večkrat prosil papeža, da ga odpusti s tega naporenega mesta. Dejstvo je pa tudi, da papež v tem primeru misli na to, da bi imenoval za Gasparrijevega naslednika madjarskega kardinala Szeredyja, in sicer ne samo zato, ker ga papež visoko ceni, temveč tudi zato, ker bi z imenovanjem inozemskega kardinala državnega tajnika podal nov dokaz za resnično mednarodnost Vatikana po spravi z italijansko državo. Za sedaj pa je papež ponovno prošnjo Gasparrija za odpust odklonil.

Seja ljubljanskega občinskega sveta

Snoči ob 5 se je vršila seja ljubljanskega občinskega sveta. Sejo je otvoril župan dr. Puc, ki je uvodoma predlagal, da naj Ljubljana prevzame vodstvo poklonstvene deputacije Slovenije pri Nj. Vel. kralju. (Županov govor priobčujemo na tretji strani.) Predlog župana sta podprla z daljšimi patriotičnimi govori tudi občinska svetnika Tavčar in Jarc. Predlog je bil soglasno in z burnim aplavzom sprejet.

Občinski svet je nato prešel na dnevni red. Najprej je novi ljubljanski mešan g. Franc Wisjan položil svečano obljubo.

Poročilo finančnega oddelka je podal Tavčar. Med uslužbenec dohodarstvenega urada se razdele nagrade (zaslužnine) v skupnem znesku 6.169 Din. kakor je to predlagal dohodarstveni urad. Odklonile so se pritožbe radi predpisa prirastka: Francu Habichtu, Oblastni samoupravi, Ivanu Bahovcu, Frančišku Breskvarju, Jožetu Krašnji, »Siogradu« in Francu Jeršinu. Deloma so se ugodile prošnje Josipa Komidarja in Marijane Kristofelčeve. Mestna občina odkupi od dr. Mühleisna svet, potreben za regulacijo Pražakove ulice. Mestna občina bo svet plačala v treh obrokih po 83.000 Din ter bo adaptirala fronto na ulico, Josipu Marinku se prodaja 2 m² mestnega sveta. Prispevek mestne občine k regulaciji Malega grabna bo znašal 22%, to je 15.000 Din.

Poročilo gradbenega oddelka je podal prot. Jarc. Na vrsti so bile razne pritožbe, prošnje radi stavbnih dovoljenj in parcelacij. Vsi prizivi proti predpisu prispevka za napravo trotoarjev so se odbili. Sklenjen je bil nakup stavbišča za šolske polikliniko v bližini Lichtenturna po ceni 125 Din za 1 m².

Z velikim odobravanjem je občinski svet odobril novi regulacijski načrt prof. Plečnika za mesto Ljubljano. Obč. svet. Hribar je primerno poudarjal neprecenljive zasluge tega našega velikega mojstra.

Daljši čas je občinski svet razpravljal tudi o stanju cest na ozemlju mestne občine. V zelo slabem stanju so državne ceste, to je Dunajska, Gosposvetska in Tržaška cesta, ki bi jih bilo treba tlakovati. Občinski svet je sklenil prepovedati vporabo polnomožniastih in železnih platišč pri avtomobilskih vozilih na teritoriju mesta Ljubljane. Prepoved stopi čez šest mesecev v veljavo. Poročevalec prof. Jarc se je dalje ostro izrazil proti temu, da zidajo nekateri brez stavbnega dovoljenja. Vse te slučaje bo občinski svet »trogo kaznoval, tako da bo moral neki podjetnik novo postavljene hlev znatno popraviti in plačati še 4000 Din globe.

Prošnje za znižanje najemnine v mestnih hišah je župan odgodil na razpravo v tajno sejo.

Poročilo personalno pravnega oddelka je podal Urbančič. Na dnevnem redu so bile prošnje za sprejem v občinsko zvezo. Večjo debato je povzročila nova pragmatika uslužbenec Mestne hranilnice. Ta pragmatika odpravlja vse izredne doklade razen rodbinskih doklad in stanarine uradnikom Mestne hranilnice ter določa enotne stalne plače v istem obsegu prejemkov, kakor so jih dobivali dosedaj. Dalje se je med debato poudaril princip, da morajo omožene uradnice zpusiti proti odpravnini svojo službo. Poročevalec je omenjal, da se bo ta princip izjavljati tudi pri novi pragmatiki vseh mestnih uslužbenec. V debato, ki je bila mestoma precej burna, so posegli občinski svetniki Hribar, dr. Jerič, dr. Gregorič, Rupnik in drugi. Skoro vsi člani pragmatike razen prvega in 22. so bili nato soglasno sprejeti, ta dva člana pa z večino glasov. Ta sporna člana določata namreč naslove uradniških kategorij in višino stanarine in nižjih uradniških kategorijah. Enako je bil sprejet tudi pokoininski pravilnik Mestne hranilnice. Sprejeto je bilo načelo, da o potrebnih novih dekretih odloča le občinski svet.

Na vrsto so prišli nato tudi in samostojni predlogi. Obč. svet. Turk je vložil nujni predlog o denarju raznih potrebščin prostoVOLJNIM GASILEC, o denarni dotaciji in o zgradbi stanovanj za prostovoljne gasilce. Predlagatelj je formuliral svoj predlog pozneje tako, da ga je spremenil v več samostojnih predlogov, ki so bili odkavani posameznim oddelkom. Samostojni predlog Puchsa o vpoštevanju pol drug procentnega kupa pri vinski užitnini je bil odkazan finančnemu oddelku.

S tem je bil dnevni red seje izčrpan. Tajna seja pa se bo vršila v petek ob 6 zvečer.

Dunajska vremenska napoved. Izpremenljivo, milo, vetrovno vreme.